

Sprawozdanie z funkcjonowania systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w roku akademickim 2017/18

Sprawozdanie przygotowano w oparciu o raport Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia (UKdsJK).

INFORMACJE OGÓLNE

System zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia funkcjonuje na zasadach określonych w uchwale Senatu nr 21/2012 wg schematu będącego załącznikiem do zarządzenia Rektora UPP nr 161/2012. Szczegółowe informacje, w tym zestawienie wszystkich procedur, dostępne są na stronie internetowej Uczelni pn. JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA.

Raporty z funkcjonowania systemu jakości kształcenia w roku akademickim 2017/2018 zostały przygotowane, jak co roku, przez kierunkowe zespoły ds. jakości kształcenia, po raz drugi według wzoru, wprowadzonego w październiku 2017 r.

W roku 2018, w ramach doskonalenia systemu, na podstawie doświadczeń zebranych w czasie jego funkcjonowania, dokonano zmiany **procedury zasięgnięcia opinii absolwentów studiów doktoranckich** (zarządzenie nr 11/2018 Rektora UPP z dnia 21 lutego 2018 r.). Ponadto, zarządzeniem nr 9/2018 Rektora UPP z dnia 21 lutego 2018 roku zmieniony został skład UKdsJK.

W roku akademickim 2017/2018 odbyły się 4 wizytacje Zespołów Oceniających Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Akredytacji programowej poddano kierunki: *Projektowanie mebli, Turystyka przyrodnicza, Gospodarka przestrzenna oraz Ochrona przyrody*. We wszystkich wypadkach struktura i funkcjonowanie uczelnianego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia zostały ocenione **pozytywnie**.

OCENA PROGRAMU KSZTAŁCENIA

W raportach Kierunkowych Zespołów ds. Jakości Kształcenia pracujących na ośmiu wydziałach Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu przedstawiono działania podejmowane na poszczególnych kierunkach studiów związane z modyfikacją programów kształcenia, a także ocenę programów kształcenia łącznie z weryfikacją sylabusów. Działania KZdsJK, wynikały m.in. z potrzeby uatrakcyjnienia oferty dydaktycznej na wydziałach, korekty w planach i programach studiów dla lepszej organizacji procesu kształcenia oraz odbytej lub planowanej w najbliższym czasie akredytacji PKA.

Dokonano zmian w zakresie oferty dydaktycznej Uczelni. Na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach zniesiono kierunek studiów „*Turystyka i rekreacja*”, a w jego miejsce utworzono kierunek „*Agroturystyka*” na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia. W związku z tym, opracowano nowy program i plan studiów dla obu poziomów, nowe efekty kształcenia, a także ustalono zakres egzaminu dyplomowego (licencjackiego) na studiach pierwszego stopnia.

Na kierunku „*Neurobiologia*”, utworzono studia interdyscyplinarne drugiego stopnia prowadzone wspólnie przez Wydział Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach UPP, Wydział Wychowania Fizycznego, Sportu i Rehabilitacji AWF, Wydział Biologii UAM i Wydział Lekarski UMP oraz określono dla nich nowe efekty kształcenia.

Zniesiono kierunek „Ochrona przyrody” na poziomie studiów drugiego stopnia, prowadzony na Wydziale Leśnym. W jego miejsce utworzono kierunek studiów interdyscyplinarnych „Ochrona przyrody i edukacja przyrodniczo-leśna” na poziomie drugiego stopnia, prowadzonych wspólnie przez Wydział Leśny UPP i Wydział Biologii UAM oraz określono dla niego efekty kształcenia.

Na Wydziale Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu, na studiach drugiego stopnia kierunku „Ogrodnictwo”, na wniosek studentów utworzono nową specjalizację „Ogrodnictwo zaawansowane”, natomiast specjalizację „Warzywnictwo i nasiennictwo” oraz „Sadownictwo i szkółkarstwo” zamieniono na „Produkcję owoców i warzyw” oraz „Nasiennictwo i szkółkarstwo”. Podobnie, na wniosek studentów, na Wydziale Inżynierii Środowiska i Gospodarki Przestrzennej, na studiach drugiego stopnia kierunku „Gospodarka przestrzenna” utworzono nową specjalizację „Zintegrowane gospodarowanie przestrzenią i nieruchomościami”.

Dokonano również zmian mających na celu lepszą organizację procesu kształcenia wynikających z postulatów studentów. Na Wydziale Nauk o Żywności i Żywieniu, na studiach drugiego stopnia kierunku „Analityka żywności”, prowadzonym wspólnie z Wydziałem Chemii UAM, zredukowano liczbę godzin dydaktycznych o 105 h. Na tym samym wydziale, na wniosek studentów studiów niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia, znacznie ograniczono lub całkowicie zlikwidowano zajęcia w piątki, co pozwala łączyć studentom niestacjonarnym pracą zawodową z nauką.

Na Wydziale Ekonomiczno-Społecznym, stosownie do zaleceń PKA po wizytacji kierunku „Finanse i rachunkowość”, wprowadzono do programu studiów na wszystkich kierunkach prowadzonych na tym wydziale przedmioty w języku obcym; angielskim i niemieckim. Korekty programu studiów po akredytacji PKA dokonano także na kierunku „Gospodarka przestrzenna”, przy czym zmiany dotyczyły zwiększenia wymiaru praktyki zawodowej do 4 tyg. i zmniejszenia liczby pkt. ECTS.

Na tych kierunkach studiów, na których przeprowadzono ocenę sylabusów, stwierdza się nadal braki i błędy wymagające interwencji. Wymienia się tu m.in. niewłaściwe przypisywanie przedmiotowych efektów kształcenia do kierunkowych, brak określenia formy zaliczenia przedmiotu, brak liczby godzin pracy własnej studenta lub brak sposobu weryfikacji efektów kształcenia.

Komentarz UKdsJK

Podobnie, jak w roku poprzednim, UKdsJK stwierdza, że działania Kierunkowych Zespołów ds. Jakości Kształcenia i zmiany dokonywane na rzecz doskonalenia programów kształcenia są uzasadnione i wynikają z racjonalnych przesłanek. Są one nakierowane na zwiększenie atrakcyjności oferty dydaktycznej i lepszą organizacją procesu dydaktycznego. UKdsJK odnotowuje spełnianie postulatów studentów i wprowadzenie korekt wynikających z uwag po akredytacjach PKA.

OCENA PROCESU KSZTAŁCENIA

1. Wyniki analizy ankiet studenckich

Frekwencja studentów oceniających zajęcia dydaktyczne była wyjątkowo dobra na większości kierunków studiów. Jednocześnie, większe zaangażowanie studentów w ocenę zajęć dotyczyło pierwszego niż drugiego stopnia studiów, a ponadto, ocena zajęć na semestrze zimowym wypadła lepiej niż po semestrze letnim.

Na większości kierunków studiów procent zwrotu ankiet przekraczał 30%, wyniki można zatem uznać za miarodajne. Warunku tego nie spełniały tylko niektóre kierunki studiów na Wydziale Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu oraz na Wydziale Leśnym.

Raport UKdsJK wymienia 12 przedmiotów z ośmiu kierunków, które zostały ocenione najłabiej (liczba negatywnych ocen ponad 50%), przy dostatecznej frekwencji oceniających (ponad 30%). Wśród powtarzających się negatywnych uwag oceniających, zawartych w raportach kierunkowych zespołów wymienia następujące (cytaty z ankiet):

- 1) zbyt szybkie i chaotyczne przerabianie materiału,
- 2) prezentacje były nużące i nudne, wykłady monotonne,.
- 3) brak umiejętności odpowiadania na pytania, niedoprecyzowane wymagania, notoryczne spóźnienia na zajęcia,
- 4) prowadzący się spóźnia, sprzeczność w sprawdzaniu zaliczeń, nie sprecyzowane zagadnienia,
- 5) spóźnianie się na zajęcia, brak możliwości kontaktu z nauczycielem przez pocztę elektroniczną, treści zajęć znacznie odbiegające od realizowanego tematu, zmiana form zaliczenia przedmiotu w czasie jego realizacji, nieprzyjazny sposób komunikowania się ze studentami, niesprawiedliwe ocenianie,
- 6) odwoływanie zajęć, spóźnienia, trudny kontakt z prowadzącym poza zajęciami,
- 7) negatywne nastawienie do studentów, niemiła atmosfera na zajęciach, brak przedstawionych zasad zaliczenia,
- 8) nieprzygotowanie do zajęć, wiedza prowadzącego ograniczona, zerowe przygotowanie do wykładu, „miałem wrażenie, że prowadząca nie miała pojęcia o czym mówi”, tragiczne przygotowanie do zajęć,
- 9) brak jasnych zasad odnośnie wymagań wykładowcy i sposobu zaliczenia przedmiotu,
- 10) nierealizowanie zgodnie z planem zajęć dydaktycznych i nieodrabianie ich w innym terminie,
- 11) „poruszana tematyka nie miała nic wspólnego z funduszami UE dla turystyki”
- 12) dużo chaosu w prezentacjach i systemie oceniania, „prowadzący gubi się w swoich wypowiedziach”, „prowadzący czyta tylko tekst z prezentacji”.

Z raportów, po analizie ankiet oceny zajęć dydaktycznych wynika, że wszystkie negatywne uwagi dotyczące ocenianych zajęć zostały przekazane kierownikom jednostek, z których pochodzili prowadzący zajęcia, z prośbą o podjęcie adekwatnych działań. Zalecono także przeprowadzenie rozmów z osobami prowadzącymi przedmioty, które przynajmniej w zakresie jednego kryterium uzyskały ocenę ujemną lub wobec których sformułowano powtarzające się, negatywne uwagi. Kierunkowe zespoły działające na WOIAK, WIŚiGP, WRiB wytypowały zajęcia dydaktyczne ocenione negatywnie do hospicacji interwencyjnych w następnym roku akademickim.

Komentarz UKdsJK

Nie wszystkie zespoły kierunkowe przedstawiły kompletne wyniki analizy ankiet oceny zajęć dydaktycznych korzystając z wzoru raportu przygotowanego przez UKdsJK. Najdokładniejsze raporty, szczegółowo omawiające wyniki oceny zajęć dydaktycznych, łącznie z negatywnymi uwagami studentów oraz komentarzem i wnioskami przygotowały zespoły z WTD, WES i WOIAK.

Stwierdzono, że liczba wypełnionych ankiet za semestr zimowy jest znacznie większa niż za semestr letni. Może to sugerować, aby ankietyzację zajęć z semestru letniego wykonywać przed przerwą wakacyjną, a nie po rozpoczęciu kolejnego roku akademickiego.

2. Wyniki hospitacji

Procedura hospitacji zajęć dydaktycznych jest realizowana na wszystkich kierunkach studiów przez upoważnionych nauczycieli akademickich, zgodnie z opracowanym harmonogramem. Dodatkowo, hospitacje 10 przedmiotów ogólnouczelnianych o charakterze wykładowym były przeprowadzone przez członków Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Raporty zespołów kierunkowych wskazują, że hospitacje dotyczą także nowo zatrudnionych nauczycieli akademickich i doktorantów odbywających staż dydaktyczny, stosownie do zaleceń uczelnianej procedury hospitacyjnej.

W raportach podkreśla się wysoki poziom prowadzenia zajęć, ich zgodność z sylabusami przedmiotów, wysoki poziom kultury osobistej prowadzących i odpowiedni kontakt z grupą studentów. Oceny stawiane w protokołach pohospitacyjnych zawierały się w przedziale 4-5, w skali 5-cio stopniowej.

Nieliczne uwagi wymieniane we wnioskach pohospitacyjnych były następujące (cytaty):

1. Zaleca się aby wyeliminować lub ograniczyć powtarzanie tych samych treści (zagadnień) na wykładach i ćwiczeniach. W przypadku niektórych zajęć należałoby zwiększyć ich aplikacyjny charakter – jeżeli to możliwe wprowadzić więcej zajęć typowo praktycznych.
2. Zaleca się prowadzić zajęcia z wykorzystaniem skutecznych metod aktywizujących oraz wzbogacać prezentowane treści o odpowiednie przykłady i odniesienia do współczesnej gospodarki światowej.
3. Niewielkiej poprawy wymaga organizacja zajęć i efektywność wykorzystania czasu na ćwiczeniach oraz jakość slajdów w prezentacjach na wykładach.
4. Brak mobilizacji studentów do aktywnego udziału (brak kontaktu ze słuchaczami).

Komentarz UKdsJK

Hospitacje zajęć dydaktycznych są już dobrze wdrożonym i zorganizowanym procesem, skutecznie realizowanym na wszystkich kierunkach studiów. W żadnym z raportów KZdsJK nie wspomina się o przeprowadzonych hospitacjach interwencyjnych.

3. Wyniki analizy ankiet absolwenta bezpośrednio po ukończeniu studiów

W roku akademickim 2017/18 najniższy procent zwrotu ankiet wyniósł: 25% (*Turystyka i rekreacja – studia pierwszego stopnia*) i 28% (*Zootechnika – studia drugiego stopnia*). Na pozostałych kierunkach studiów ankiety wypełniło od 45 do 100% absolwentów poszczególnych kierunków studiów.

W części ankiety dotyczącej **oceny programu studiów**, do najczęściej powtarzających się kwestii ocenianych na „nie” i „zdecydowanie nie” należały:

- a) powtarzanie się treści programowych,
- b) słaby poziom nauczania języka obcego,
- c) niewielki udział zajęć praktycznych (w tym komputerowych) i praktyk zawodowych w programie studiów.

W części oceniającej **warunki studiowania**, do najczęściej powtarzających się kwestii ocenianych na „nie” i „zdecydowanie nie” należą:

- a) brak możliwości realnego wpływu studentów na dydaktykę i zarządzanie uczelnią poprzez członków samorządu studenckiego,
- b) brak pomocy uczelnianego systemu planowania kariery i wejścia na rynek pracy,

c) niewystarczające funkcjonowanie i dostępność Internetu (kierunki studiów: *Biologia, Architektura krajobrazu*, budynek WTD).

Wyniki ankiet wskazują także, że absolwenci są zadowoleni z wyboru kierunku studiów, poziomu kadry akademickiej, atrakcyjności zajęć sportowych (studia pierwszego st.), programów wymiany zagranicznej (studia stacjonarne), a także z nadzoru ze strony opiekunów prac dyplomowych i z pracy dziekanatu.

Komentarz UKdsJK

Wyniki ankiet absolwenta bezpośrednio po ukończeniu studiów niezmiennie wskazują na występowanie identycznych, negatywnych opinii dotyczących oceny programu studiów i warunków studiowania jakie odnotowano w ubiegłych latach. Niektóre z negatywnych ocen programu studiów i warunków studiowania wydają się trudne do wyeliminowania, gdyż wynikają z przyczyn obiektywnych (nauczanie języka obcego, funkcjonowanie Internetu, liczba godzin zajęć praktycznych). Pozostałe, w tym szczególnie problem powtarzania się treści programowych, jest możliwy do naprawy po dokładnym porównaniu sylabusów. Jednocześnie, nadal zbyt mała jest rola samorządu studenckiego jako „łącznika” pomiędzy kadrą nauczającą i studentami.

Należy koniecznie wziąć również pod uwagę fakt, iż niektóre z działań naprawczych podejmowane systematycznie w ostatnich latach nie dały jeszcze wyników, które ustabilizowały się już jako nowy, wyższy standard odczuwalny przez absolwentów

Aby poprawić procedurę ankietowania, sugeruje się przekazywanie wydrukowanych formularzy ankiet studentom, po zakończeniu egzaminu dyplomowego.

Ankietowanie absolwentów studiów podyplomowych

W roku akademickim 2017/18 studia podyplomowe oceniali absolwenci kierunków „*Zarządzanie Jakością i Bezpieczeństwem Żywności*”, prowadzonego na WNoŻiŻ (52 absolwentów) oraz „*Hortiterapia*”, prowadzonego na WOiAK (22 absolwentów). Ogólna ocena studiów podyplomowych jest zadawalająca; szczególnie pozytywnie oceniono plan i program studiów oraz organizację zajęć. Absolwenci podkreślali także korzyści z udostępnionych materiałów. Uczestnicy studium „*Hortiterapia*” postulowali powiększenie zajęć o wybrane zagadnienia z psychologii, psychiatrii i neuropsychologii oraz zwiększenie ilości zajęć praktycznych. Zdecydowana większość uczestników studiów podyplomowych zamierza polecić je znajomym.

Ankietowanie absolwentów studiów doktoranckich

W roku akademickim 2017/18 studia doktoranckie oceniali absolwenci Studiów Doktoranckich na WOiAK – 4 absolwentów oraz WNoŻiŻ – 11 absolwentów. Pozostałych raportów nie dostarczono.

Absolwenci Studiów Doktoranckich na WNoŻiŻ pozytywnie ocenili zarówno program studiów jak i warunki studiowania, a także rolę promotora/opiekuna naukowego. Wysoką ocenę w opinii ankietowanych uzyskał Kierownik studium doktoranckiego. Nie zgłaszano także zastrzeżeń odnośnie do organizacji systemu stypendialnego i praktyki dydaktycznej.

Absolwenci Studium doktoranckiego na WOiAK negatywnie ocenili dostęp do aparatury badawczej w jednostce, program studiów w aspekcie osiągnięcia założonych efektów kształcenia, a także zajęcia prowadzone w ramach studiów doktoranckich. Również negatywnie oceniony został udział

doktorantów w projektach badawczych realizowanych przez jednostki naukowe. Ponadto, na pytanie dotyczące ogólnego zadowolenia ze studiów doktoranckich udzielono odpowiedzi negatywnej.

Wszyscy absolwenci obu studiów postulują wprowadzenie kursów e-learningu jako alternatywy do tradycyjnych zajęć dydaktycznych.

4. Raport z realizacji praktyk zawodowych

Na większości kierunków studiów miejsca odbywania praktyki są wyszukiwane i zgłaszane przez studentów. Do wyjątków należą kierunki studiów prowadzonych na WES, gdzie 100% studentów odbywa praktyki w programie „*Studiujesz - praktykuj II. Program stażowy dla Studentów WES na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu*”, „*Biotechnologia*” i „*Ochrona środowiska*” na WRiB, „*Zootechnika*” i „*Weterynaria*” na WMWiNZ oraz „*Technologia drewna*” i „*Inżynieria biotworzyw*” na WTD, gdzie miejsca odbywania praktyki są w pełni proponowane przez wydział.

Odsetek studentów, którzy nie zaliczyli praktyki w terminie wyznaczonym planem studiów jest zróżnicowany. Na większości kierunków studiów są to pojedyncze osoby, a wymieniane w raportach powody niezaliczenia praktyki to skreślenie z listy studentów, powtarzanie roku, niedostarczenie w terminie dzienniczka praktyk, czy niestawienie się studenta na ustne zaliczenie. Dużą liczbę studentów z niezaliczoną praktyką odnotowano na studiach pierwszego stopnia kierunku „*Dietetyka*” (WNoŻiŻ), gdzie miejsca i czas odbywania praktyk są ściśle określone programem studiów oraz na kierunku „*Ekoenergetyka*” (WRiB).

Działania naprawcze podjęte na kierunku „*Dietetyka*” obejmują podtrzymywanie dotychczasowej współpracy i poszukiwanie nowych placówek przyjmujących studentów na praktykę, organizowanie spotkań informacyjnych dla studentów pierwszych lat studiów dotyczących zasad realizacji praktyki zawodowej, przekazywanie studentom informacji dotyczących realizacji praktyki zawodowej wieloma kanałami, jak wydziałowa strona internetowa, wirtualny dziekanat, „grupowe” adresy mailowe poszczególnych roczników, dyżury dotyczące praktyk zawodowych, prowadzenie elektronicznej skrzynki pocztowej dedykowanej wyłącznie sprawom związanym z praktykami zawodowymi. Z kolei, na kierunku „*Ekoenergetyka*” zaproponowano uelastyczenie terminu odbywania praktyk i możliwość jej odbywania przez cały okres studiów, niezależnie od obecnego przyporządkowania formalnego.

OCENA PROCESU DYPLMOWANIA

W raportach za rok akademicki 2017/18 opracowanych przez KZdsJK, przedstawiono liczbę studentów, którzy złożyli karty pracy dyplomowej oraz liczbę studentów zdających egzamin dyplomowy w ustalonym terminie, liczbę wniosków o pierwsze przedłużenie terminu złożenia pracy, a także liczbę niezdanych egzaminów dyplomowych w pierwszym terminie.

W raportach wskazano nieliczne przypadki niezdania egzaminu dyplomowego. Na wszystkich kierunkach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych prowadzonych w Uczelni, odnotowano 14 takich przypadków.

Kierunki studiów, na których liczba studentów zdających egzamin dyplomowy w ustalonym terminie tylko nieznacznie odbiegała od liczby złożonych kart pracy dyplomowej były w mniejszości i należały do nich studia pierwszego stopnia na kierunkach *Technologia żywności i żywienie człowieka oraz Finanse i rachunkowość*, a także studia na obu poziomach kierunków *Ogrodnictwo oraz Medycyna*

roślin. Na tych kierunkach, liczba wnioskujących o przedłużenie terminu złożenia pracy dyplomowej wynosiła od 0 do 12%.

Na pozostałych kierunkach studiów, sytuacja wydaje się niepokojąca, gdyż liczba niezdających egzaminu dyplomowego w terminie ustalonym terminarzem dyplomowania przekracza 20% osiągając nawet poziom 80%. Do kierunków studiów, na których występują największe problemy z terminowością przystąpienia do egzaminu dyplomowego należały studia pierwszego stopnia „Inżynieria środowiska” (79%), „Leśnictwo” (76%) i „Ekonomia” (38%) oraz drugiego stopnia „Leśnictwo” (69%), „Projektowanie mebli (68%), „Technologia drewna” (58%) „Dietetyka” (50%) i „Ekonomia” (40%). Warto także odnotować, że przedłużenia terminu złożenia pracy dyplomowej były częstsze wśród studentów studiów drugiego stopnia.

Tylko w nielicznych raportach KZdsJK zaistniały problem komentowano lub podawano jego przyczyny. Najczęściej podawanym przez studentów wnioskujących o przedłużenie argumentem, było podjęcie pracy zawodowej w ostatnim semestrze studiów i brak czasu na zredagowanie pracy dyplomowej magisterskiej. Ponadto, problem odnoszono głównie do studiów niestacjonarnych oraz studentów podejmujących pracę zawodową przed ukończeniem studiów. W żadnym z raportów zespołów kierunkowych nie zaproponowano działań naprawczych.

Na wszystkich kierunkach studiów zastosowano procedurę weryfikacji oryginalności i samodzielności przygotowania prac dyplomowych w celu zapobiegania i wykrywania plagiatów. Odsetek prac poddanych weryfikacji wynosił na większości kierunków od 10 do 15% wszystkich prac dyplomowych. Nieprawidłowości w postaci nieuprawnionych zapożyczeń były nieliczne i wyjaśniono je po skierowaniu pracy do promotora. Tylko w jednym przypadku (studia pierwszego stopnia „Inżynieria środowiska”), autora pracy nie dopuszczono do obrony, a pracę skierowano do przeredagowania.

Komentarz UKdsJK

W raporcie KZdsJK z Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii nie przedstawiono danych liczbowych dotyczących procesu dyplomowania na kierunkach studiów prowadzonych przez ten wydział.

Należy podkreślić, że kierunki studiów, na których występują opóźnienia w przygotowaniu pracy dyplomowej są w większości identyczne jak w ubiegłym roku akademickim, przy czym na pewnych kierunkach sytuacja się nawet pogorszyła. Świadczy to o nieskuteczności podjętych działań naprawczych, o ile takie wprowadzono.

Jednym z powodów wskazywanych przez studentów wnioskujących o przedłużenie terminu składania pracy dyplomowej, jest nadmierne obciążenie zajęciami dydaktycznymi na ostatnim semestrze studiów. Począwszy od roku akademickiego 2017/2018, ułatwieniem dla studentów kończących studia, jest skrócenie ostatniego semestru, zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia, stosownie do zarządzenia nr 42/2017 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Jak widać, nie poprawiło to problemu opóźnień w przygotowaniu pracy dyplomowej.

Znamienne jest to, że problem opóźnienia ukończenia studiów występuje na uczelniach w całej Polsce. Wskazuje na to raport NIK „System jakości kształcenia w szkołach wyższych”, opublikowany w 2018 r.

MONITOROWANIE LOSÓW ZAWODOWYCH ABSOLWENTÓW

Stosownie do procedury monitorowania losów zawodowych absolwentów UPP badanie zostało przeprowadzone wśród absolwentów dwóch roczników:

- absolwentów kończących studia w roku akademickim 2014/2015 (po 3 latach od ukończenia studiów),
- absolwentów kończących studia w roku akademickim 2012/2013 (po 5 latach od ukończenia studiów).

Podobnie, jak w ubiegłych latach, odnotowano stosunkowo małą zwrotność wypełnionych ankiet, nie przekraczającą 30% wysłanych. Na niektórych kierunkach studiów, liczba wypełnionych ankiet była minimalna i nie umożliwiała obiektywnej analizy (wszystkie kierunki na WMWiNoZ i WNoŻiŻ).

W raportach, w których dokonano analizy ankiet, odnotowano odsetek absolwentów deklarujących zatrudnienie **zgodne z ukończonym kierunkiem** (w stopniu dużym i bardzo dużym) po poszczególnych kierunkach studiów, odpowiednio po 3 i 5 latach od ukończenia studiów, zebranych w tabeli poniżej.

Kierunek studiów	Po 3 latach (%)	Po 5 latach (%)
Informatyka i agroinżynieria	100	-
Leśnictwo	97	88
Finanse i rachunkowość	58	60
Inżynieria środowiska	-	56
Rolnictwo	56	-
Biotechnologia	54	-
Ekoenergetyka	54	-
Technologia drewna	-	50
Ogrodnictwo	45	14
Ochrona środowiska	44	-
Gospodarka przestrzenna	36	27
Inżynieria rolnicza	25	-
Polityka społeczna	20	0

Jednocześnie, ankiety wykazały, że od 15 do 80% ankietowanych, zależnie od ukończonego kierunku, kontynuowało naukę na studiach podyplomowych i kursach doształcających, szczególnie w zakresie kursów języka obcego, szkoleń z programów komputerowych, kursów dla księgowych i kursów MBA - zarządzanie.

Wśród najważniejszych kompetencji/umiejętności ważnych dla pracodawcy przy zatrudnieniu najczęściej wymieniano w ankietach:

- a) wiedzę i umiejętności,
- b) ukończony kierunek studiów,
- c) kompetencje osobowe i interpersonalne,
- d) udział w stażach i praktykach,
- e) posługiwanie się specjalistycznymi programami komputerowymi („Technologia drewna”)

Z kolei, do najważniejszych kompetencji/umiejętności nabytych na studiach, przydatnych w wykonywanej pracy zaliczano:

- a) umiejętności samodzielnego uczenia się i organizowania czasu pracy,
- b) zespołowe rozwiązywanie problemów i zadań,
- c) prowadzenie profesjonalnej dyskusji,
- d) łatwe nawiązywanie kontaktów z ludźmi,
- e) znajomość języka obcego.

W ankietach nie wskazano na znaczenie działalności w kołach naukowych i organizacjach studenckich w znalezieniu miejsca pracy. Z kolei, praktyki studenckie pozwoliły zdobyć ważne umiejętności zawodowe jedynie niewielkiej liczbie respondentów, a większość absolwentów oceniła je negatywnie. Według zdecydowanej większości absolwentów, lektorat nie spełnił oczekiwań i nie pozwolił na przyswojenie sobie języka obcego na odpowiednim poziomie. Warto zauważyć, że ta opinia pozostaje w pewnej sprzeczności z punktem e) wykazu „najważniejszych kompetencji/umiejętności nabytych na studiach, przydatnych w wykonywanej pracy” wskazywanych przez respondentów.

Dane o zatrudnieniu i zarobkach absolwentów zamieszczone w raporcie pt. „*Ekonomiczne losy absolwentów szkół wyższych*” publikowanego corocznie na stronie (<http://www.ela.gov.pl/>), wykorzystano wyłącznie w raportach z WES, WMWiNZ oraz WNoŻiŻ.

System ELA systematycznie monitoruje ekonomiczne losy absolwentów od 2014 r. i publikuje dane na temat m.in. liczby absolwentów figurujących w rejestrach ZUS (**PwZUS**), wskaźniki ryzyka bezrobocia **WWB** (średnia wielkość ilorazu ryzyka bezrobocia wśród absolwentów do stopy rejestrowanego bezrobocia w ich powiatach zamieszkania) i wskaźnik średnich zarobków po roku od ukończenia studiów **WWZ** (średnia wielkość ilorazu średniego miesięcznego wynagrodzenia absolwenta do średniego miesięcznego wynagrodzenia w jego powiecie zamieszkania). W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące 17 kierunków stacjonarnych studiów drugiego stopnia prowadzonych w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu figurujących w bazie EKO, przy czym dane te obejmują absolwentów z 2014 r. i ich obecny status, w porównaniu z absolwentami z 2016 r. (raport opublikowany w 2017 r.).

Kierunek studiów	N		PwZUS		WWB		WWZ	
	2014	2016	2014	2016	2014	2016	2014	2016
Leśnictwo	56	59	100,0	98,3	0,29	0,02	1,31	0,80
Technologia drewna	31	29	100,0	93,1	0,14	0,78	1,18	0,73
Technologia żywności i żywienie człow.	119	90	98,3	82,2	0,32	1,19	0,91	0,58
Ekonomia	102	78	97,1	97,4	0,68	2,31	0,80	0,62
Inżynieria środowiska	52	30	96,2	96,7	0,30	0,59	0,75	0,66
Ogrodnictwo	82	51	87,8	80,4	0,99	2,52	0,65	0,64
Biologia	25	31	100,0	93,5	0,78	2,53	0,64	0,47
Architektura krajobrazu	44	29	97,7	96,6	0,56	1,06	0,68	0,50
Dietetyka	29	39	100,0	100,0	0,00	1,67	0,67	0,52
Zootechnika	38	38	94,7	97,4	1,22	1,48	0,91	0,63
Ochrona środowiska	96	52	96,9	93,3	0,57	2,63	0,79	0,51
Rolnictwo	51	50	88,2	74,0	0,07	1,21	0,90	0,57

Biotechnologia	bd	68	bd	89,7	bd	1,06	bd	0,63
Technika rolnicza i leśna	19	bd	94,6	bd	1,15	bd	1,13	bd
Ekoenergetyka	bd	22	bd	95,5	bd	0,49	bd	0,51
Informatyka i agroinżynieria	bd	12	bd	91,7	bd	2,67	bd	0,62
Inżynieria rolnicza	bd	10	bd	70,0	bd	0,42	bd	0,69

N – liczba absolwentów

Powyższe dane wskazują, że rok po ukończeniu studiów drugiego stopnia w 2016 r. najmniejsze zagrożenie bezrobociem dotyczy absolwentów kierunków „Leśnictwo”, „Inżynieria rolnicza” i „Ekoenergetyka”, a największe absolwentów „Informatyki i agroinżynierii”, „Ochrony środowiska” i „Biologii”. Z kolei, trzy lata po ukończeniu studiów w 2014 r. najmniejszy wskaźnik bezrobocia dotyczy absolwentów kierunków „Rolnictwo”, „Technologia drewna” i „Leśnictwo”, a największy „Zootechniki”, „Techniki rolniczej i leśnej” i „Ogrodnictwa”. Dane bazy EKO wskazują także, że po trzech latach od ukończenia studiów wskaźnik bezrobocia absolwentów większości kierunków studiów dynamicznie maleje, choć wyjątkiem jest tu kierunek „Zootechnika”, gdzie zmiana jest nieznacząca. Jednocześnie, rosną także wynagrodzenia, choć nadal utrzymują się na poziomie mniejszym lub nieznacznie przekraczającym średnie miesięczne wynagrodzenie w powiecie zamieszkania.

WNIOSKI KOŃCOWE

Uczelniany system zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia, którego działanie przedstawiamy po raz kolejny w formie corocznego sprawozdania, jest powszechnie akceptowany jako czynnik porządkujący proces dydaktyczny. Podczas analizy raportów opracowanych na podstawie wyników działalności kierunkowych zespołów ds. jakości kształcenia, nie stwierdzono poważnych nieprawidłowości w jego funkcjonowaniu. Również w ubiegłym roku opinię taką zdają się potwierdzać wyniki akredytacji programowych przeprowadzonych przez Polską Komisję Akredytacyjną.

Większość raportów przygotowano z należytą starannością, przedstawiając w nich zrealizowane działania, zebrane informacje, analizy i wnioski. Wynika z nich, że szczególnego zainteresowania władz wydziałów wymaga problem terminowości przystępowania do egzaminu dyplomowego i coraz większa liczba wniosków o przedłużenie terminu złożenia pracy dyplomowej. Należy także podjąć działania zmierzające do poprawy terminowego odbywania i zaliczania praktyk zawodowych. Nadal nie w pełni zadowalająco funkcjonuje, ocena zajęć dydaktycznych przez studentów, choć odnotowujemy w tym zakresie istotny postęp porównując frekwencje z lat 2016/2017 i 2017/2018. Należy zauważyć korzystny wpływ aktywności samorządu studenckiego w tym zakresie.

Rola samorządu studenckiego jest nie do przecenienia. Jego organom należy życzyć by udało się im doprowadzić do większego zaangażowania studentów w sprawy dotyczące ich środowiska. Lepszy kontakt ze studentami poprzez samorząd może, na przykład, ułatwić poznanie przyczyn niskich ocen poziomu nauczania języków obcych. Warto zwrócić uwagę, że opinie studentów i absolwentów mogą sprawiać wrażenie wzajemnie się znoszących. Tak można przecież oceniać powtarzające się co roku uwagi krytyczne w tym zakresie z umieszczeniem „znajomości języka obcego” w wykazie „najważniejszych kompetencji/umiejętności nabytych na studiach, przydatnych w wykonywanej pracy” wskazywanych przez respondentów w ankietach.

Samorząd studentów może również odegrać bardzo konstruktywną rolę jako pośrednik pomiędzy studentami i nauczycielami akademickimi w kwestii „...*realnego wpływu studentów na dydaktykę i zarządzanie uczelnia...*”. Jednym z kluczowych aspektów w tym zakresie jest wyjaśnienie istoty problemu powtarzania się treści nauczania w programie studiów oraz wzajemne zrozumienie się w tym zakresie nauczających i uczących się.

W roku 2019 ważnym zadaniem stojącym przed Uczelnią jest dostosowanie procesu dydaktycznego do zapisów nowej ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce”. Obejmuje to dostosowanie programów studiów wszystkich kierunków, opracowanie nowego regulaminu studiów oraz adaptację i odpowiednie modyfikacje procedur Uczelnianego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia. Doświadczenia zdobyte przez kadrę dydaktyczną uczestniczącą w pracach kierunkowych zespołów ds. jakości kształcenia oraz Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia będą stanowiły w tych działaniach nieocenioną pomoc.